

ZARZĄDZENIE NR 4/18
REKTORA-KOMENDANTA SZKOŁY GŁÓWNEJ SŁUŻBY POŻARNICZEJ

z dnia 22 stycznia 2018 r.

w sprawie wytycznych pisania prac dyplomowych
w Szkole Głównej Służby Pożarniczej

Na podstawie art. 66 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Wprowadza się zasady edytorskie dotyczące pisania prac dyplomowych i prac doktorskich w Szkole Głównej Służby Pożarniczej, zwane dalej „Zasadami”, w tym w szczególności w zakresie:
 - 1) strony tytułowej;
 - 2) ogólnych wytycznych pisania prac dyplomowych;
 - 3) zasad redagowania tekstu.
2. Wymogi edytorskie określa załącznik nr 1 do zarządzenia.
3. Wzór strony tytułowej pracy dyplomowej, określa załącznik nr 2 do zarządzenia.
4. Ogólne wytyczne pisania pracy dyplomowej, określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 2.

Zobowiązują dziekanów do:

- 1) opublikowania Zasad na stronie internetowej Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Pożarowego oraz Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego;
- 2) zawiadomienia studentów właściwego wydziału o adresie strony internetowej, na której zostały opublikowane Zasady.

§ 3.

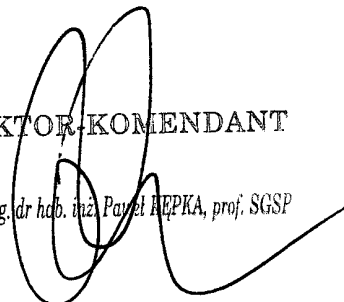
Traci moc zarządzenie nr 25/09 Rektora-Komendanta Szkoły Głównej Służby Pożarniczej z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie wytycznych pisania prac dyplomowych w Szkole Głównej Służby Pożarniczej.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

REKTOR-KOMENDANT

nadbryg. dr hab. inż. Paweł REPKA, prof. SGSP

Załącznik nr 1

do zarządzenia nr 4/18

Rektora-Komendanta SGSP

z dnia **22** stycznia 2018 r.

WYMOGI EDYTORSKIE DLA PRAC DYPLOMOWYCH

1. Strona tytułowa - zawartość i opis techniczny (wzór strony tytułowej został zamieszczony w załączniku nr 2 do zarządzenia):

- 1) napis: SZKOŁA GŁÓWNA SŁUŻBY POŻARNICZEJ – Times New Roman 20 pt.;
- 2) napis: WYDZIAŁ INŻYNIERII BEZPIECZEŃSTWA {NAZWA WYDZIAŁU} (POŻAROWEGO *lub* CYWILNEGO) – Times New Roman 20 pt.;
- 3) napis: PRACA DYPLOMOWA {RODZAJ PRACY} (LICENCJACKA, INŻYNIERSKA *lub* MAGISTERSKA) – Times New Roman 38 pt.;
- 4) napis: {Tytuł pracy} - (w języku pracy) – Times New Roman 20 pt., Bold;
- 5) napis: {Imię NAZWISKO} – Times New Roman 22 pt., Bold;
- 6) napis: numer albumu {numer albumu} – Times New Roman 12 pt.;
- 7) napis: Promotor – Times New Roman 14 pt.;
- 8) napis: {stopień służbowy, tytuł/stopień naukowy, tytuł zawodowy, Imię NAZWISKO} – Times New Roman 14 pt. Bold;
- 9) napis: Warszawa {rok} – Times New Roman 14 pt.

2. Układ pracy:

- 1) strona tytułowa (zgodna z ust. 1);
- 2) spis treści;
- 3) wykaz symboli, skrótów i oznaczeń stosowanych w pracy;
- 4) wstęp zawierający ogólne wprowadzenie do pracy i problemu badawczego;
- 5) cel, problem badawczy i zakres pracy – może być osobno lub włączony do wstępu;
- 6) przegląd literatury przedmiotu – część literaturowa;
- 7) indywidualne rozwiązanie problemu zawodowego, inżynierskiego lub badawczego – część badawcza (metodyka, wyniki oraz analiza wyników badań);
- 8) podsumowanie zawierające wnioski;
- 9) bibliografia;
- 10) spis rysunków;
- 11) spis tabel;
- 12) spis załączników w przypadku kiedy praca zawiera załączniki;
- 13) załączniki (opcjonalnie);
- 14) streszczenie pracy, wybrać odpowiednio:
 - a) jeżeli praca dyplomowa jest napisana w języku polskim, to:
 - streszczenie pracy w języku polskim, zawierające tytuł pracy nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku angielskim nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych

- (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
- streszczenie pracy w języku obcym nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych – jeśli student występuje o wydanie odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język inny niż angielski (odstęp pojedynczy, czcionka 12) – opcjonalnie,
- b) jeżeli praca dyplomowa jest napisana w języku angielskim to:
- streszczenie pracy w języku angielskim nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku polskim, zawierające tytuł pracy nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku obcym nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych – jeśli student występuje o wydanie odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język inny niż angielski (odstęp pojedynczy, czcionka 12) – opcjonalnie,
- c) jeżeli praca dyplomowa jest napisana w języku obcym innym niż język angielski to:
- streszczenie pracy w języku obcym nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku polskim nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku angielskim nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych (odstęp pojedynczy, czcionka 12),
 - streszczenie pracy w języku obcym nie przekraczające 1 strony formatu A4, które powinno zawierać tytuł pracy i co najmniej pięć słów kluczowych – jeśli student występuje o wydanie odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język inny niż angielski (odstęp pojedynczy, czcionka 12) – opcjonalnie;
- 15) oświadczenie o samodzielności napisania pracy wraz z oświadczeniem o zgodności wydruku pracy z treścią zapisaną w wersji elektronicznej (zgodnie ze wzorem zamieszczonym w załączniku 1 do regulaminu studiów);
- 16) kopia kwestionariusza dyplomowego.

3. Zasady redagowania pracy:

Element redakcji	wymagane/zalecane/ do wyboru
Druk dwustronny	wymagane
Marginesy: 1) wewnętrzny – 35 mm (w tym 10 mm na oprawę) 2) zewnętrzny – 25 mm 3) górny i dolny – 25 mm	wymagane
Krój pisma (czcionka): 1) czcionka Times New Roman CE 2) rozmiar 12	wymagane
Interlinia 1,5 wyrównanie – justowanie dwustronne	wymagane
Numeracja stron: umieszczona u dołu po zewnętrznej stronie z odbiciem lustrzanym na stronach parzystych i nieparzystych	wymagane
Akapit: wcięcie od 0,5 cm do 1,5 cm	do wyboru
Odwołania do źródeł i bibliografia w stylu harwardzkim ustawiona w kolejności alfabetycznej zostały opisane w załączniku 3	wymagane
Numeracja tabel i rysunków: ciągła w całej pracy	wymagane
Tytuł tabeli: umieszczony nad tabelą – justowany do lewej strony, czcionka Times New Roman CE, rozmiar 10	wymagane
Podpis rysunku: umieszczony pod rysunkiem – justowany do lewej strony, czcionka Times New Roman CE, rozmiar 10	wymagane
Źródło rysunku i tabeli: pod rysunkiem lub tabelą – justowane do lewej strony, czcionka Times New Roman CE, rozmiar 10	wymagane
Zawartość tabeli lub rysunku: czcionka Times New Roman CE, rozmiar 10	zalecane
Numeracja wzorów: kolejne numery ujęte w nawiasy okrągłe justowane do prawej strony, czcionka Times New Roman, rozmiar 10	wymagane
Wyliczenia: cyfry arabskie z kropką, cyfry arabskie z nawiasem okrągłym, litery małe z nawiasem okrągłym, myślniki, kropki	zalecane
Rozdziały I poziomu: od nowej strony	wymagane
Podrozdziały: maksymalnie do trzech poziomów	zalecane
Krój pisma tytułów głównych rozdziałów: pogrubiony czcionka Times New Roman CE rozmiar: 1) tytuł I poziomu – 14 2) tytuł II poziomu – 13 3) tytuł III poziomu – 12	zalecane
Przypis dolny: numeracja ciągła w całej pracy, czcionka Times New Roman CE, rozmiar 10. Uwaga: W przypisach nie należy umieszczać pozycji z bibliografii.	zalecane

Załącznik nr 2

do zarządzenia nr 4/18

Rektora-Komendanta SGSP

z dnia 22 stycznia 2018 r.

WZÓR STRONY TYTUŁOWEJ PRACY DYPLOMOWEJ:

SZKOŁA GŁÓWNA SŁUŻBY POŻARNICZEJ

WYDZIAŁ INŻYNIERII
BEZPIECZEŃSTWA {NAZWA WYDZIAŁU}

PRACA DYPLOMOWA
{RODZAJ PRACY}

{Tytuł pracy}

{Imię NAZWISKO}

nr albumu {nr albumu}

Promotor

{stopień służbowy} {tytuł/stopień naukowy} {tytuł zawodowy} {Imię
Nazwisko}

Warszawa {rok}

Załącznik nr 3

do zarządzenia nr 4/18

Rektora-Komendanta SGSP

z dnia 22 stycznia 2018 r.

OGÓLNE WYTYCZNE PISANIA PRACY DYPLOMOWEJ W SZKOLE GŁÓWNEJ SŁUŻBY POŻARNICZEJ

1. Ogólne informacje na temat prac licencjackich, inżynierskich i magisterskich

Praca dyplomowa jest samodzielnym opracowaniem wybranego tematu. Praca dyplomowa może być pracą koncepcyjną (projektową, teoretyczną, literaturową) lub pracą empiryczną (doświadczalną), którą powinny charakteryzować: prostota i przejrzystość, w czym objawia się logika rozumowania i metodyczne podejście, zwięzłość, która chroni przed powtórzeniami, harmonia, wyrażająca się w zachowaniu właściwych proporcji między rozdziałami, zupełność, czyli całkowite wyczerpanie założonej problematyki. Prace dyplomowe mogą więc być: badawcze, technologiczne, konstrukcyjne, studialne lub mieszane. Prace badawcze dotyczą pomiarów określonych parametrów zjawisk fizycznych lub chemicznych, które są następnie analizowane, również pod względem statystycznym. Obejmują one również rozwiązywanie problemów badawczych teoretycznych lub praktycznych. Prace technologiczne dotyczą projektowania, eksploatacji, modernizacji obiektów lub procesów technologicznych i mają charakter aplikacyjny. Prace konstrukcyjne dotyczą projektu nowego (modernizowanego) obiektu inżynierskiego. Prace studialne dotyczą określonego zagadnienia technicznego lub innego zagadnienia np. o charakterze inwentaryzacyjnym lub o charakterze audytu.

Praca dyplomowa powinna zawierać proces analitycznego rozwiązywania typowego problemu naukowego lub badawczego, zaczynającego się od sformułowania spójnych założeń, poprzez analizę źródeł oraz dostępnych środków i metod, w tym metod projektowania, a kończącego się propozycją rozwiązania oraz sformułowania wniosków. Praca dyplomowa to syntetyczne i kompletne pod względem merytorycznym opracowanie postawionego problemu naukowego lub badawczego, wykazujące umiejętność samodzielnego jego rozwiązania. Problem ten może mieć charakter projektu, ale wymagane są elementy nowatorstwa oraz krytycznej refleksji dotyczącej zastosowanej lub opracowanej metody, badań lub użytych narzędzi (ich udoskonalenie) oraz sformułowanie wniosków. Praca dyplomowa nie powinna mieć charakteru wyłącznie opisowego. Ma wykazać umiejętności dyplomanta w zakresie samodzielnego opracowania wybranej tematyki przy wykorzystaniu dostępnych źródeł, zawierającego wyżej wspomniane elementy.

Praca dyplomowa licencjacka oraz praca dyplomowa inżynierska potwierdzają, że ich autor, wykorzystując zdobytą na studiach wiedzę i kompetencje, potrafi zrealizować cel pracy zgodny z kierunkiem studiów. Z pracy dyplomowej magisterskiej wynika dodatkowo, że jej autor potrafi tworzyć nową przydatną wiedzę. Prace dyplomowe stanowią opracowanie potwierdzające samodzielne rozwiązanie określonego zadania praktycznego lub teoretycznego. W świetle założeń Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego na poziomie 6 (prace licencjackie i inżynierskie) lub 7 (prace magisterskie) wykonanie pracy dyplomowej ma duży pozytywny wpływ na kształtowanie następujących kompetencji: „wiedza i rozumienie”, „zastosowanie wiedzy”, „formułowanie sądów”, „radzenie sobie ze złożonością, interdyscyplinarnością” (Próchnicka i in. 2010).

Praca licencjacka polega na zastosowaniu metod zawodowych, w zakresie np. nauk o bezpieczeństwie, do osiągnięcia celu pracy. Zawiera przegląd literatury zawodowej dotyczącej podjętego tematu, może zawierać przegląd literatury naukowej. Praca licencjacka może mieć formę eseju przedstawiającego literacko-naukowy punkt widzenia autora.

Praca inżynierska polega na zastosowaniu metod inżynierskich, w zakresie np. inżynierii bezpieczeństwa, do osiągnięcia celu pracy. Zawiera przegląd literatury w szczególności technicznej dotyczącej podjętego tematu, może zawierać przegląd literatury naukowej. Przedmiotem inżynierskiej pracy dyplomowej może być projekt (koncepcja rozwiązania zadania dotyczącego): procesu technologicznego, wytwarzania i charakteryzowania materiału użytkowego, wytwarzania i charakteryzowania urządzenia lub maszyny, projektu programistycznego. Ponadto przedmiotem pracy inżynierskiej może być zastosowanie inżynierskich metod obliczeniowych do problemów związanych z bezpieczeństwem. Postawione zadanie powinno mieć charakter praktyczny. Praca dyplomowa inżynierska powinna dotyczyć modeli komputerowych, problematyki pomiarowej, procesów i urządzeń, obiektów technologicznych i technicznych lub problematyki materiałowej. Zaleca się wykonywanie inżynierskich prac dyplomowych we współpracy z zakładami przemysłowymi.

Praca magisterska polega generalnie na zastosowaniu metod naukowych, w zakresie przedmiotowym, do osiągnięcia celu pracy, którym powinno być rozwiązanie wcześniej sformułowanego problemu badawczego. Autor powinien wykazać się umiejętnością tworzenia nowej wiedzy oraz wykorzystania istniejącej wiedzy. W związku z powyższym w pracy magisterskiej powinien się znaleźć oddzielny rozdział metodologiczny opisujący cele, tezy, metody i sposób rozwiązania postawionego problemu. Autor powinien wykazać się umiejętnością tworzenia nowej wiedzy oraz wykorzystania istniejącej wiedzy zawartej w programie studiów jak i wykraczającej poza jego zakres. Rezultaty pracy mają charakter poznawczy. Mogą mieć również charakter użytkowy. Praca magisterska zawiera przegląd literatury naukowej dotyczącej podjętego tematu. Może zawierać również przegląd literatury zawodowej.

Praca dyplomowa, zarówno licencjacka, inżynierska jak i magisterska ma w sposób reprezentatywny przedstawiać wiedzę studenta oraz w swoim założeniu nie jest pracą odtwórczą. Stanowi dowód opanowania określonego zakresu wiedzy oraz wprowadzenia elementu innowacyjności w daną dziedzinę nauki. Jest zamknięciem i ukoronowaniem danego etapu kształcenia. Dlatego też powinna być pracą samodzielną i wszelkiego rodzaju praktyki, takie jak: kupowanie prac od innych osób, czy też stosowanie plagiatu oraz inne działania podważające samodzielność wykonania pracy są niedopuszczalne, z zasady niemoralne i nieetyczne.

Zaleca się, aby praca dyplomowa na studiach I stopnia (licencjacka lub inżynierska) zawierała od 40 do 70 stron, natomiast praca dyplomowa na studiach II stopnia (magisterska) od 50 do 90 stron. W uzasadnionych przypadkach liczba stron może wykraczać poza podane zakresy.

2. Zawartość merytoryczna poszczególnych rozdziałów

Wstęp powinien zawierać uzasadnienie podjęcia tematu, jego istotę i znaczenie.

Temat pracy jest z konieczności skrótem problemu, więc we wstępie powinno być objaśnienie problemu. Ma charakter informacyjny, ma zorientować w tematyce samej pracy, jej celach i zakresie

a także warunkach jej powstania. Zakres wstępu powinien być zróżnicowany dostosowany do rodzaju pracy.

Cel pracy powinien być precyzyjnie zdefiniowany i opisany za pomocą odpowiednich kryteriów, które pozwolą na ocenę efektu końcowego pracy. Cel ogólny, a także cele szczegółowe, uzgadniane są z promotorem. Zadaniem dyplomanta jest ten cel (cele) zrealizować. W pracy magisterskiej cel pracy powinien znaleźć odniesienie również w rozdziale metodologicznym.

Zakres pracy obejmuje wskazanie ograniczeń obszaru opisywanego i/lub badanego, a ponadto krótką charakterystykę struktury pracy wraz z opisem zawartości merytorycznej poszczególnych jej rozdziałów.

Przegląd literatury przedmiotu zawiera wiedzę teoretyczną i praktyczną wynikającą z badań literaturowych, a także zawiera krytyczną analizę lub komentarz związany z tymi badaniami. Powinien być sporządzony na podstawie sprawdzonych źródeł informacji jakimi są podręczniki akademickie, artykuły w recenzowanych czasopismach, normy, akty prawne i inne. Do źródeł internetowych należy podchodzić z daleko idącą ostrożnością. Dobór źródeł literaturowych i sposób ich wykorzystania powinien świadczyć o dobrej znajomości tematu przez dyplomanta. Przegląd literatury powinien być wykonany zgodnie z wymaganiami prawa autorskiego.

Indywidualne rozwiązanie problemu - powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami i zasadami sztuki inżynierskiej. Należy wykorzystywać powszechnie znane metody i techniki rozwiązywania problemów (projektowania), stosując aktualne normy prawne oraz metodę lub metody badań naukowych. Należy uzasadnić wybór właściwej **metody badań** wraz ze sposobem prowadzenia badań, a także podać informacje o wiarygodności uzyskanych wyników.

Wyniki badań powinny być podane czytelnie i jednoznacznie w postaci szczegółowych informacji, tabel, wykresów, a także wyników obliczeń.

Analiza wyników badań powinna zawierać zestawienie i opracowanie otrzymanych danych przez porównanie i wyciągnięcie wniosków na temat istoty zjawiska lub procesu.

Podsumowanie i wnioski powinny zawierać krótkie omówienie wyników pracy, z wyszczególnieniem osiągnięć polegających na realizacji celu – cel i zakres pracy zostały zrealizowane. Wnioski powinny być sformułowane krótko, jasno, jednoznacznie i podkreślać oryginalne wyniki pracy.

Bibliografia powinna zawierać spis literatury w formie czterech odrębnych zestawów:

- 1) opracowania zwarte (książki i artykuły opublikowane);
- 2) opracowania inne (opracowania nieopublikowane, raporty);
- 3) akty prawne i normy (ustawy, rozporządzenia, dyrektywy, normy);
- 4) źródła internetowe. Przy źródłach internetowych należy zamieścić datę i godzinę, w której z niego korzystano.

Załączniki mogą zawierać m.in. protokoły badań, wydruki obliczeń, teksty źródłowe programów komputerowych, zestawy zależności matematycznych, rysunki w tym dodatkowe wykresy i karty techniczne.

Na końcu pracy powinno być do niej dołączone kolejno:

- 1) streszczenie w języku polskim i angielskim;

- 2) oświadczenie o samodzielności napisania pracy wraz z oświadczeniem o zgodności wydruku pracy z treścią zapisaną w wersji elektronicznej, którego wzór zamieszczono w załączniku nr 1 do Regulaminu studiów;
- 3) kopia kwestionariusza dyplomowego.

Poniżej zostały podane ogólne zasady dotyczące opracowania streszczenia.

Streszczenie pracy dyplomowej związane jest z „zakresem pracy” oraz z jej „podsumowaniem”. Warto przypomnieć, że „zakres pracy” odpowiada na pytanie: co zrobiono, żeby osiągnąć cel?, natomiast „podsumowanie” rekapitułuje jedynie wybrane, najważniejsze działania podjęte w pracy dyplomowej, odpowiadając na pytania: co robiono w ramach określonego działania? Jak to robiono? Jaki był rezultat lub wniosek z tych działań? Streszczenie powinno więc być kompilacją zakresu pracy oraz jej podsumowania. Streszczenie powinno zawierać informacje, które pozwolą zorientować się czytelnikowi: jaki był szeroki kontekst podjętej tematyki, co było celem pracy, co omówiono w przeglądzie literatury, w jaki sposób realizowano cel pracy, jakie osiągnięto efekty i jakie sformułowano najważniejsze wnioski w trakcie realizacji pracy. Streszczenie nie jest recenzją pracy, więc powinno się w nim unikać sformułowań oceniających treść pracy. Zalecana objętość streszczenia to od połowy do jednej strony tekstu (ok. 300 słów). Pierwszym, oprócz autora i promotora, czytelnikiem pracy dyplomowej jest recenzent. Recenzent w zależności od rodzaju pracy (licencjacka, inżynierska, magisterska) odpowiada na następujące zagadnienia: zgodność tytułu pracy dyplomowej z jej treścią, analiza literaturowa, dobór i sposób wykorzystania źródeł, układ i redakcja pracy (struktura formalna, przejrzystość, staranność edytorska, poprawność języka, wykorzystanie materiału ilustracyjnego) oraz ewentualnie jeszcze inne uwagi.

3. Strona językowa pracy

W pracy należy używać prostych, krótkich zdań. Długie zdania złożone należy podzielić w miarę możliwości na krótkie zdania pojedyncze. Unikać powtarzania się tych samych słów w jednym lub sąsiednich zdaniach. Szczególną uwagę zwracać na interpunkcję. Stosować zasadę, że poszczególne orzeczenia w zdaniu złożonym muszą być oddzielone przecinkiem. Należy unikać niepotrzebnych sformułowań typu: „jak wiadomo”, „jest oczywiste” oraz powtórzeń tego samego lub podobnego tekstu w różnych częściach pracy. Należy również unikać powoływania się w tekście na rysunki i tabele w rodzaju „na poniższym rysunku” lub „w powyższej tabeli”, tylko podawać konkretny numer rysunku lub tabeli np. „na rysunku 2” lub „w tabeli 3”. Zaleca się, aby tabela lub rysunek najpierw została przywołana w tekście, a dopiero potem w nim zamieszczona. Dopuszczalne są wyróżnienia w postaci obramowań, różnych odcieni tła, rodzajów linii itp. W pracach dyplomowych należy używać formy bezosobowej (zrobiono, przeanalizowano, wyciągnięto wnioski itp.). Należy unikać zachwiania proporcji między częścią teoretyczną i praktyczną lub analityczną czy projektową – nadmiernie rozbudowując pierwszą kosztem drugiej. Praca musi zawierać odwołania do materiału źródłowego. Tam gdzie autor korzysta z literatury musi to być wyraźnie zaznaczone w postaci nawiasu kwadratowego zawierającego numer pozycji danego źródła w bibliografii na końcu pracy. Praca napisana metodą „kopiuj – wklej” czy też składająca się z fragmentów bezpośrednio przepisanych z różnych książek (lub czasopism lub aktów prawnych) jest niedozwolona i może być uznana za plagiat. Wszystkie bezpośrednie cytaty powinny być oznaczone cudzysłowem lub kursywą, przy czym należy podać wyraźnie ich źródło.

4. Wymogi edytorskie

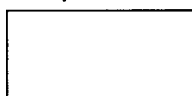
Ogólne zasady redagowania prac zostały podane w ust. 3 załącznika nr 1 do zarządzenia Rektora-Komendanta SGSP w sprawie wytycznych pisania prac dyplomowych w Szkole Głównej Służby Pożarniczej, zwanym dalej „zarządzeniem”, natomiast wzór strony tytułowej wykonany zgodnie z opisem podanym w ust. 1 załącznika nr 1 do zarządzenia został zamieszczony w załączniku nr 2 do zarządzenia. Każdy z podrozdziałów powinien stanowić wydzieloną część pracy, zawierającą co najmniej kilkanaście zdań. Niedopuszczalne jest stosowanie podrozdziałów, które składają się tylko z samych tabel lub wykresów itp. Jeżeli rozdział został podzielony na podrozdziały, to musi się on składać co najmniej z dwóch podrozdziałów. Tytuł pierwszego podrozdziału powinien być umieszczony zaraz za tytułem rozdziału. To samo dotyczy kolejnych podrozdziałów. Nie zaleca się umieszczania tytułu pierwszego podrozdziału po tekście umieszczonym w ramach tego samego rozdziału. Pomiędzy końcem poprzedniego rozdziału lub podrozdziału a tytułem następnego rozdziału lub podrozdziału należy wstawić dwa puste wiersze. Pomiędzy tytułem rozdziału lub podrozdziału a jego treścią należy wstawić jeden pusty wiersz. W razie potrzeby należy jako pierwszy wprowadzić podrozdział zatytułowany np. "Wprowadzenie". Należy używać wytłuszczonych słów: **Tabela** i **Rysunek**, po którym należy podać kolejny również wytłuszczony numer tabeli lub rysunku zakończony kropką. Po kropce należy postawić spację a po spacji podać tytuł rysunku lub tabeli. Po tytule tabel lub rysunków nie stawia się kropki. Tytułów tabel i rysunków nie należy wytłuszczać. W tekście słowa rysunki i tabele należy pisać z małej litery. Numeracja tabel lub rysunków powinna zaczynać się od 1 i być zgodna z kolejnością ich występowania w tekście. Źródło pod tabelą lub rysunkiem podajemy w ten sam sposób jak przypis tzn. podajemy pełną nazwę źródła zgodnie z formatem przyjętym w bibliografii. Gdy tabela lub rysunek jest opracowany przez autora należy napisać: Źródło: Opracowanie własne. Gdy tabela lub rysunek jest opracowany przez autora na podstawie innego rysunku lub tabeli należy napisać: Źródło: Opracowanie własne na podstawie [x]. Między źródłem a pozostałym tekstem należy wstawić jeden pusty wiersz. Przy przenoszeniu tabel należy stosować następujące zasady:

- 1) wszystkie kolumny muszą posiadać numery,
- 2) na następnej stronie w miejsce nagłówka tabeli należy podać numery odpowiadające kolumnom z pierwszej strony,
- 3) nad tabelką należy wpisać treść "c.d. tabeli nr", gdzie w miejsce nr należy wpisać odpowiedni numer tabeli.

Przykładowa tabela i rysunek:

Tabela 1. Profil oceny

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 1. Tytuł rysunku

Źródło: Kowalski R., A. 1996. *Zasady zarządzania organizacjami*, Warszawa: PWE, s. 4.

Tabele i rysunki należy umieszczać w tekście z wyrównaniem do środka strony. Wszystkie zdjęcia, schematy, wykresy, mapy itp. należy traktować jako rysunki. Pomiędzy tekstem a rysunkiem lub tytułem tabeli a także między rysunkiem a jego tytułem należy wstawić jeden pusty wiersz. We wszystkich miejscach pracy, w których występują zdania, tabele, wykresy, rysunki oraz niektóre wzory zaczerpnięte z innych źródeł, należy się na nie powołać umieszczając po tytule, rysunku, lub ostatnim zdaniu odpowiedni numer ujęty w nawiasy kwadratowe, zgodny z pozycją, którą zajmuje w bibliografii. Dodatkowo można również umieścić tytuł źródła na dole strony w przypisach.

Wszystkie wzory matematyczne użyte w pracy powinny posiadać kolejne numery ujęte w nawiasy okrągłe (numeracja od 1) i być pisane w edytorze równań.

Jeżeli w tekście stosuje się wyliczenia, to należy stosować następujące stopniowanie oznaczeń:

- 1) cyfry arabskie zakończone kropką: 1., 2., 3., itd.;
- 2) cyfry arabskie zakończone nawiasem: 1), 2), 3), itd.;
- 3) litery małe zakończone nawiasem: a), b), c), itd.;
- 4) myślniki;
- 5) kropki.

Elementy wyliczeń w pierwszym przypadku należy zaczynać z dużej litery, a kończyć kropką, natomiast w pozostałych zaczynać z małej litery, a kończyć przecinkiem lub średnikiem. Sugeruje się zaczynać małą literą elementy wyliczeń w postaci pojedynczych wyrazów i krótszych wyrażień; dużą natomiast - elementy wyliczeń w postaci całych zdań lub ustępów. Należy unikać stosowania wyliczeń więcej niż trzystopniowych.

Nie należy dzielić i przenosić do następnego wiersza:

- 1) liczb;
- 2) sylab;
- 3) skrótów np. UNICEF;
- 4) słów połączonych łącznikiem, np. koszalki-opałki.

Nie należy rozdzielać między kolejne wiersze:

- 1) imion od nazwisk,
- 2) złożonych nazw własnych, np. Nowy Jork,
- 3) tytułów od nazwisk, np. profesor Kowalski,
- 4) cyfr lub liczb od ich określeń, np. 350 metrów,
- 5) elementów daty,
- 6) nie należy pozostawiać na końcu wiersza wyrazów jednoliterowych, np. o, i, a;
- 7) nie należy używać w skrótach znaków nieliterowych, np. w/g należy napisać wg, d/s należy napisać ds. , w/w należy napisać ww. itd.

5. Bibliografia

Bibliografia powinna być podzielona na cztery części. W części pierwszej zatytułowanej „**Opracowania zwarte**” (Times New Roman 12 pkt, Bold) należy podać wykaz książek, artykułów i innych opublikowanych opracowań, ujęty w porządku alfabetycznym, w części drugiej zatytułowanej „**Opracowania inne**” (Times New Roman CE 12 pkt, Bold) wykaz opracowań niepublikowanych, sprawozdania, katalogi itp., w części trzeciej zatytułowanej „**Akty prawne i normy**” (Times New Roman CE 12 pkt, Bold) wykaz aktów prawnych w kolejności rangi dokumentów, a w przypadku aktów jednej rangi w układzie chronologicznym lub kolejności cytowania. Na końcu należy umieścić

normy w układzie chronologicznym. Część czwarta zatytułowana „**Źródła internetowe**” (Times New Roman CE 12 pkt, Bold) powinna zawierać odwołania do stron internetowych, wraz z datą ich wykorzystania. Poszczególnych pozycji w bibliografii nie należy numerować. W celu zwiększenia czytelności zaleca się stosowanie wcięć. Zarówno cytowania w tekście jak i zasady tworzenia bibliografii powinny być zgodne ze stylem harwardzkim. Pozycje literaturowe cytuje się w tekście na końcu zdania lub akapitu poprzez podanie w nawiasach okrągłych nazwiska głównego autora i po spacji roku wydania cytowanej publikacji. Jeżeli jest cytowanych kilka pozycji, wówczas oddzielamy je od siebie przecinkiem. W przypadku, kiedy cytowana pozycja posiada kilku autorów wówczas do nazwiska głównego autora dodajemy skrót *et al.* Przykładowe cytowania mogą mieć następujące postacie: (Orzechowski *et al.* 2008), (Kowalski 2010, Jones 2007), (Chow *et al.* 1998, Prywer 2007, Galon *et al.* 2003).

Poniżej podano ogólne zasady opisu w bibliografii różnego rodzaju źródeł takich jak książki, artykuły, opracowania niepublikowane, ustawy, rozporządzenia i normy oraz strony internetowe wraz z przykładami:

1) książka (dzieło jedno- lub wielotomowe; dzieło jednego, dwóch lub trzech autorów; dzieło zbiorowe, tj. więcej niż trzech autorów); kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwisko, inicjał imienia, kropka [inicjał drugiego imienia, kropka] – sekwencję powtarzamy tyle razy ilu jest autorów,
- b) rok wydania, kropka,
- c) tytuł książki (kursywą), [kropka, podtytuł (kursywą)], kropka (prosta) – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli książka posiada podtytuł,
- d) [tłum. inicjał imienia i nazwisko, przecinek] – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli książka stanowi przekład z innego języka,
- e) [opracowanie zbiorcze pod red., inicjał imienia i nazwisko, przecinek] – sekwencję w nawiasie stosujemy, jeżeli książka stanowi opracowanie zbiorcze,
- f) [wyd. {cyfra rzymska}], przecinek – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy jeżeli numer wydania jest istotny,
- g) nazwa wydawnictwa, przecinek,
- h) miejsce wydania,
- i) [s. {liczba stron}, kropka] – sekwencja ta jest zalecana, ale nie jest wymagana,
- j) [ISBN {międzynarodowy znormalizowany numer książki}, kropka] – sekwencja ta jest zalecana, ale nie jest wymagana,

tytuły dzieł obcych podajemy w języku oryginału (z cyrylicy – w transkrypcji na łacinę, tabelę transkrypcji podaje *Słownik ortograficzny PWN*); opis (red., oprac., tłum.) w języku polskim, miejsce wydania w tym języku, w jakim zostało podane na karcie tytułowej,

przykłady:

Hawkins K., Astle D. 2003. *Open GL. Programowanie gier*. wyd. II, Helion, Warszawa, s. 350. ISBN 83-7361-035-9.

opracowanie zbiorcze pod red. W. Burr. 1998. *The Kissinger Transcripts. The Top Secret Talks with Beijing and Moscow*, New York.

Kozłowski K. 2000. *Wybuchy*, wyd. II, poprawione. Ossolineum, Wrocław;

2) rozdział w książce: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwisko, inicjał imienia, kropka, [inicjał drugiego imienia, kropka, przecinek] – sekwencję powtarzamy tyle razy ile jest autorów,
- b) rok wydania, kropka,
- c) tytuł rozdziału (kursywą),
- d) [w:] (bez poprzedzającego przecinka lub z przecinkiem - prostym),
- e) nazwisko i inicjał autora dokumentu głównego, przecinek, tytuł dokumentu głównego (kursywą), przecinek,
- f) nazwa wydawnictwa, przecinek,
- g) miejsce wydania, przecinek,
- h) s. {numer strony początkowej},myślnik,{numer strony końcowej}, kropka,
- i) [ISBN {międzynarodowy znormalizowany numer książki}, kropka] – sekwencja ta jest zalecana, ale nie jest wymagana,

przykłady:

Kowalski J., Orzechowski Z. 1985. *Spalanie paliw* [w:] Kowalczyk J., *Spalanie*, WNT, Warszawa, s. 36-46.

Pierzchała D., Dyk M. 2015. *Symulacja rozproszona w VBS2* [w:] Wantoch-Rekowski R., *VBS2 Programowalne środowisko symulacji wirtualnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa, s. 205-218. ISBN 978-83-01-18170-3.;

3) artykuł w czasopiśmie: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwisko, inicjał imienia, kropka, [inicjał drugiego imienia, kropka, przecinek] – sekwencję powtarzamy tyle razy ile jest autorów;
- b) rok wydania, kropka;
- c) tytuł artykułu (kursywą), [kropka, podtytuł (kursywą)], kropka (prosta)] – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli artykuł posiada podtytuł;
- d) [tłum. inicjał imienia i nazwisko, kropka] – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli artykuł stanowi przekład z innego języka;
- e) tytuł czasopisma, przecinek;
- f) vol. {numer wydania czasopisma}, [No. {numer czasopisma}], przecinek – w przypadku artykułu w czasopiśmie obcym lub zeszyt lub nr {numer zeszytu lub czasopisma},[{{numer czasopisma w ramach zeszytu}}], przecinek – w przypadku artykułu w czasopiśmie polskim, sekwencja w nawiasie kwadratowym jest opcjonalna;
- g) s. {numer strony początkowej}, myślnik, {numer strony końcowej}, kropka;
- h) [ISSN {międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego}, kropka] – sekwencja ta jest zalecana, ale nie jest wymagana,

przykłady:

Nowakowski J. 1995. *Strażacy w akcji*. Przegląd Pożarniczy, nr 12, s. 10-13.

Kim S.C., Ryou H.S. 2003. *An experimental and numerical study on fire suppression using a water mist in an enclosure*. Building and Environment, vol. 38, s. 1309-1316. ISSN 0360-1323.

Mukhopadhyay A., Puri I.K. 2003. *An assessment of stretch effects on flame tip using the thin flame and thickformulations*. Combustion and Flame, vol. 133, s. 499-502. ISSN 0010-2180.

Tarapatata Z. 2007. *Selected multicriteria shortest path problems an analysis of complexity, models and adaptation of standard algorithms*. International Journal of Applied Mathematics and Computer Science, vol. 17, No. 2, s. 269-287. ISSN 1641-876X.;

4) artykuł w materiałach konferencyjnych: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwisko, inicjał imienia, kropka, [inicjał drugiego imienia, kropka, przecinek] – sekwencję powtarzamy tyle razy ilu jest autorów,
- b) rok wydania, kropka,
- c) tytuł artykułu (kursywą), [kropka, podtytuł (kursywą)], kropka (prosta)] – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli artykuł posiada podtytuł,
- d) Proceedings of {nazwa konferencji}, przecinek – w przypadku konferencji międzynarodowej lub Materiały {nazwa konferencji}, przecinek - w przypadku konferencji krajowej,
- e) [data konferencji, przecinek; (np. „23-24 May 2016” w przypadku międzynarodowej lub „23-24 maj 2016” w przypadku krajowej)] – zalecane, ale nie wymagane,
- f) [nazwa głównego organizatora konferencji] – zalecane, ale nie wymagane,
- g) miasto, przecinek, kraj konferencji, przecinek,
- h) s. {numer strony początkowej}, myślnik, {numer strony końcowej}, kropka,
- i) [ISBN {międzynarodowy znormalizowany numer książki konferencyjnej}], kropka] – sekwencja ta jest zalecana w przypadku wydania materiałów w formie drukowanej, ale nie jest wymagana,
- j) [doi: {cyfrowy identyfikator dokumentu elektronicznego}],kropka] – zalecana, o ile artykuł jest dostępny w Internecie,

przykłady:

Zhang W., Ryder N., Roby R.J., Carpenter D. 2001. *Modeling of the combustion in compartment fires using large eddy simulation approach*. Proceedings of the 2001 Fall Technical Meeting Eastern States Section, Combustion Institute, Pittsburgh, Pennsylvania, USA, s. 397-416.

Balevicius R, Mróz Z. 2016. *Analytical modeling of combined slip modes in contact interaction of two spherical grains*. Proceedings of 12-th International Conference “Modern, Building, Structures and Techniques”, 26-27 May 2016, Vilnius, Litwa, vol. 172, s. 75-82. doi: <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2017.02.020>;

5) opracowania niepublikowane: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwisko, inicjał imienia, kropka, [inicjał drugiego imienia, kropka, przecinek] – sekwencję powtarzamy tyle razy ilu jest autorów,
- b) rok wydania, kropka,
- c) tytuł opracowania (kursywą), [kropka, podtytuł (kursywą)], kropka (prosta)] – sekwencję w nawiasie kwadratowym stosujemy, jeżeli opracowanie posiada podtytuł,
- d) [rodzaj opracowania np. raport, katalog, sprawozdanie, przecinek] – zalecane, o ile można to skonkretyzować i jest istotne dla cytowanej pozycji,
- e) miejsce opracowania (nazwa instytucji, miejscowość, kraj), kropka,

Przykłady:

Kleczkowski, A. 1988. *Kierowalność i stateczność. Metody, wskaźniki ocen, wymagania*. Projekt normy zakładowej, Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Samochodów Małolitrażowych w Bielsku Białej, .ielsko-Biała, Polska.

Saalani K.M., Heydinger G.J. 1996, *Powertrain and brake modeling of the 1994 Ford Taurus for National Advanced Driving Simulator*. SAE Technical Paper 981190, The University of Iowa, USA.

Kamiński S. 1999. *AWK SYSTEM. Analiza wielkości cząstek*. KAMIKA Zakład Elektronicznej Aparatury Pomiarowej, Warszawa, Polska.;

6) ustawy i rozporządzenia: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) „ustawa z dnia”, spacja, dzień, spacja, nazwa miesiąca słownie, spacja, rok, spacja, „r.”, spacja lub
- b) „rozporządzenie Ministra”, spacja, {nazwa ministra}, spacja, „z dnia”, spacja, dzień, spacja, nazwa miesiąca słownie, spacja, rok, spacja, „r.”, spacja, „w sprawie”,
- c) określenie przedmiotu ustawy/określenie przedmiotu rozporządzenia, spacja,
- d) „(Dz. U. z {jeżeli ustawa lub rozporządzenie zostały opublikowane w innym roku, niż data jego uchwalenia należy podać rok publikacji} r. Nr {numer dziennika ustaw}, poz. {nr pozycji w dzienniku ustaw})”,
- e) dodatek „z późn. zm.”, jeżeli w dacie cytowania obowiązuje wersja ustawy lub rozporządzenia zmieniona w stosunku do wersji opublikowanej w cytowanym źródle,
- f) jeżeli ustawa lub rozporządzenie są objęte tekstem jednolitym, należy podać adres publikacyjny obwieszczenia zawierającego tekst jednolity,

przykłady:

rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719),
ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 736, z późn. zm.);

7) normy: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) nazwa normy (np. ISO, PN, PN-EN), spacja, numer normy, dwukropek, rok opublikowania, spacja,
- b) tytuł normy w języku polskim (kursywą), kropka,
- c) [podtytuł normy w języku polskim (kursywą), kropka],
- d) [tytuł normy w języku angielskim (kursywą), kropka] – sekwencja ta jest wymagana w przypadku tłumaczenia normy zagranicznej,

przykłady:

PN-EN 2:1998/A1:2006 Podział pożarów.
DIN VDE 0132 VDE 0132:2015 Brandbekämpfung und technische Hilfeleistung im Bereich elektrischer Anlagen.
PN-EN ISO 9000:2015-10 Systemy zarządzania jakością. Podstawy i terminologia.;

8) źródła internetowe: kolejność elementów opisu bibliograficznego:

- a) pełny adres strony internetowej, przecinek,
- b) data korzystania ze źródła internetowego w formacie dd.mm.rrrr, kropka,

przykłady:

<http://www.bete-dysze.pl>, 10.04.2017.
<https://www.czaki.pl>, 20.03.2017.
<http://www.zgasrzyko.pl/pl/812/statystyki.html>, 04.04.2017.